

به نام خدا

ایمنی و بهداشت در صنعت هتلداری

محسن صلحی ایردموسی، محسن فرهادی، سمیرا گلرنگ

انتشارات مهکامه

۱۳۹۳

عنوان و نام پدیدآور	صلحی ایردموسی، محسن، - ۱۳۵۸	سرشناسه
ایمنی و بهداشت در صنعت هتلداری // محسن فرهادی، سمیرا گلنگ.	محسن فرهادی، سمیرا گلنگ.	وضعیت ویراست
[ویراست؟]		مشخصات نشر
تهران: مهکامه، ۱۳۹۳		مشخصات ظاهری
۱۶۸ ص: مصور، نمودار،		شابک
978-600-7127-13-1		و ضعیت فهرست نویسی
فیبا		پادداشت
ویراست قبلی کتاب حاضر قبلاً تحت عنوان " بهداشت، ایمنی و محیط زیست در هتل " توسط انتشارات کیمیا اثر در سال ۱۳۹۲ منتشر شده است.		عنوان دیگر
بهداشت، ایمنی و محیط زیست در هتل.		موضوع
هتل‌ها و مسافرخانه‌ها — بهداشت		موضوع
هتل‌ها و مسافرخانه‌ها — پیش‌بینی‌های ایمنی		شناسه افزوده
فرهادی، محسن، - ۱۳۴۳		شناسه افزوده
گلنگ، سمیرا، ۱۳۵۹		ردہ بندی کنگره
۱۳۹۳ ۹ آپ/۶۱۸RA		ردہ بندی دیوبی
۳۶۳۷۲۹۸		شماره کتابشناسی ملی
۳۶۱۵۹۱۰		

نام کتاب	
تألیف	
ناشر	
ناشر چاپ	
حرروف‌چینی	
لیتوگرافی	
چاپ و صحافی	
نوبت چاپ	
نیاز	
قیمت	
شماره شابک	

مراکز پخش: ۱- تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، نرسیده به لبافی نژاد، کوچه انوری، پلاک ۸، طبقه دوم، نشر و پخش مهکامه

تلفن: ۰۵۰-۶۶۴۸۸۲۰۳-۶۶۴۹۷۰۵۰ فکس: ۰۲۱-۶۶۹۶۱۵۰-۹

۲- تهران، میدان انقلاب، بین خیابان ۱۲ فروردین و اردیبهشت، کتابفروشی آگاه
تلفن: ۰۳۲-۶۶۴۶۷۳۲۳

پست الکترونیکی:

en_mahkame@yahoo.com

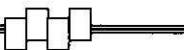
www.mahkame.com

نایاندگی‌های شهرستان:

- ۱- مشهد: کتابفروشی درخشش، تلفن: ۰۵۱۱(۲۲۵۱۹۲۳)
- ۲- شیراز: کتابفروشی خوارزمی، تلفن: ۰۷۱۱(۶۴۷۳۷۸۱)
- ۳- اصفهان: کتابفروشی علم گستر، تلفن: ۰۳۱۱(۲۲۱۹۹۷۸-۹)
- ۴- رشت: کتابفروشی وارسته، تلفن: ۰۱۳۱(۳۲۳۲۶۴۴)

فهرست

۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۱	رسالت
۱۲	تعريف
۱۳	اهداف
۱۴	گام‌های استقرار سیستم مدیریت HSE در صنعت هتلداری
۱۵	الزامات پیاده سازی سیستم مدیریت HSE در هتل
۱۵	مدارک و مستندات لازم
۱۶	اعضای کمیته HSE در هتل
۱۶	فعالیتهای کمیته HSE در هتل
۱۷	وظایف کمیته HSE در هتل
۱۷	فرایند ارزیابی
۱۹	فصل اول - بهداشت محیط در هتل
۲۰	بهداشت فردی
۲۲	کارت تندرستی
۲۲	راهنمای دریافت کارت تندرستی
۲۴	آموزش بهداشت

۲۵	بهداشت مواد غذایی .....
۲۵	نکات مهمی در نگهداری مواد غذایی .....
۲۶	آشنایی با تقلیبات مواد غذایی .....
۲۷	بهداشت مرغ و تخم مرغ .....
۲۷	نحوه بازرسی و علائم فساد در مواد غذایی مختلف .....
۳۰	شرایط استاندارد ضد عفونی میوه جات و سبزی جات .....
۳۱	نگهداری بهینه مواد غذایی در یخچال و سردخانه در هتل .....
۳۳	کنترل حشرات و جوندگان در هتل .....
۳۳	آشنایی با سوسنی ها (سوسک ها) .....
۳۶	مبارزه فیزیکی با سوسنی ها .....
۳۷	مبارزه شیمیایی با سوسنی ها .....
۳۸	آشنایی با سموم .....
۳۹	مقاومت حشرات نسبت به سموم .....
۳۹	تعریف مقاومت در حشرات از نظر WHO .....
۳۹	اثرات سوء مقاومت حشرات نسبت به سموم .....
۴۰	شرایط و آمادگی های لازم جهت سمپاشی .....
۴۲	وظایف کارشناس بهداشت در ارتباط با عملیات سمپاشی .....
۴۲	شرایط شرکت های مبارزه با حشرات و جوندگان .....
۴۳	مبارزه با ساس .....
۴۴	روش شناسایی وجود ساس .....
۴۵	مبارزه با موش ها .....
۴۶	مدیریت پسماند در هتل .....
۴۹	شستشو و ضد عفونی در هتل .....
۴۹	انواع شوینده ها .....
۵۰	انواع ضد عفونی کننده ها .....
۵۱	الزامات بهداشتی آشیزخانه ها در هتل .....
۵۹	الزامات بهداشتی رستوران و تالارها در هتل .....
۶۱	الزامات بهداشتی انبار و سردخانه مواد غذایی در هتل .....

الزمات بهداشتی خانه داری و لاندri در هتل ۶۴
الزمات بهداشتی قنادی در هتل ۶۶
الزمات بهداشتی قصابی در هتل ۶۹
الزمات بهداشتی نانوایی در هتل ۷۱
الزمات بهداشتی استخر و سونا در هتل ۷۲
چک لیست بررسی وضعیت بهداشت، اینمنی، محیط زیست در هتل ۷۴
چک لیست بررسی وضعیت ۷۵
بهداشت محیط در هتل ۷۵
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی آشپزخانه ۷۶
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی سالن رستوران، تالار پذیرایی، کافی شاپ، سفره خانه ۷۹
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی انبار مواد غذایی ۸۰
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی سرداخانه‌های مواد غذایی ۸۱
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی خانه داری ۸۲
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی لاندri ۸۳
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی قنادی ۸۴
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی واحد پستایی، آماده سازی مواد پروتئینی ۸۶
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی نانوایی ۸۸
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی استخر و سونا ۸۹
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی آرایشگاه ۹۱
چک لیست بررسی وضعیت بهداشتی بوفه کافی شاپ، استخر و امثال آن ۹۲
فصل دوم – سلامتی شغلی و اینمنی در هتل ۹۵
تعاریف ۹۶
عوامل زیان آور محیط کار در هتل ۹۷
۱. عوامل زیان آور فیزیکی در هتل ۹۸
۲. عوامل زیان آور شیمیایی در هتل ۱۰۲
۳. عوامل روانی ۱۰۳

۱۰۳.....	۴. عوامل ارگونومیکی
۱۰۶.....	۵- عوامل زبان آور بیولوژیکی در هتل:
۱۰۶.....	۶- عوامل زبان آور مکانیکی در هتل.....
۱۰۷.....	ایمنی پرسنل در هتل.....
۱۰۹.....	وظایف مدیران هتل در قبال ایمنی و مسائل حفاظتی .....
۱۲۳.....	حوادث شایع در هتل.....
۱۲۸.....	ایمنی برق و تجهیزات الکتریکی.....
۱۳۴.....	ایمنی گاز و تجهیزات گازسوز.....
۱۳۶.....	ایمنی تأسیسات هتل.....
۱۳۹.....	ایمنی تجهیزات صنعتی در هتل.....
۱۳۹.....	ایمنی آسانسور .....
۱۴۰.....	ایمنی ماشین های لاندرا و ماشین ظرفشویی .....
۱۴۱.....	ایمنی دیگ های بخار و مخازن تحت فشار .....
۱۴۳.....	ایمنی ساختمان هتل .....
۱۴۳.....	ایمنی راه پله .....
۱۴۳.....	ایمنی انبار .....
۱۴۴.....	ایمنی سردخانه .....
۱۴۴.....	راه پله فرار .....
۱۴۵.....	ایمنی مخازن آب و استخرها .....
۱۴۶.....	ایمنی اطاق خوابها .....
۱۴۶.....	ایمنی ابزار کار در هتل .....
۱۴۶.....	ایمنی چاقو و کاردتها .....
۱۴۷.....	ایمنی چرخ گوشت .....
۱۴۹.....	ایمنی حریق .....
۱۵۰.....	روش های پیشگیری و مقابله با آتش سوزی .....
۱۵۰.....	وسایل ضروری اطفای حریق در هتل .....
۱۵۱.....	دستورالعمل آموزشی جهت میهمانان .....
۱۵۳.....	چک لیست بررسی وضعیت حفاظتی و ایمنی .....

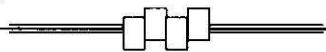

فصل سوم - حفظ محیط زیست در محیط هتل ۱۵۹
روش‌های پیشگیری از تخریب محیط زیست در صنعت هتل داری: ۱۶۰
چک لیست بررسی وضعیت زیست محیطی ۱۶۵
پیوست ۱۶۶
منابع ۱۶۷

پیشگفتار

پس از برگزاری اولین سمینار HSE در صنعت هتلداری در تیرماه ۱۳۹۱ در محل هتل آزادی تهران که با همکاری مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت و درمان انجام پذیرفت و مورد استقبال مدیران هتل‌های استان تهران و متخصصین رشته‌های بهداشت محیط، بهداشت حرفه‌ای و محیط زیست قرار گرفت، انجام اطلاع رسانی و آموزش در خصوص سه مقوله بهداشت، ایمنی، محیط زیست در هتل‌ها و در عرصه صنعت گردشگری مهم و الزامی بنظر می‌رسید. لذا در راستای اطلاع رسانی بیشتر و ایجاد بستر مناسب جهت استقرار استانداردهای روز دنیا در خصوص ایمنی، بهداشت و محیط زیست اعم از ISO22000، OHSAS18001، ISO14000 در صنعت هتلداری فعالیتهای مختلفی چون چاپ کتاب «کلیات بهداشت محیط در هتل» و کتاب «کنترل حشرات و جوندگان در هتل» و بوسترهاي اطلاع رسانی بهداشت، ایمنی و محیط زیست در صنعت هتلداری (ویژه کارکنان و مدیران این صنعت) صورت پذیرفت و در اختیار علاقهمندان قرار گرفت.

از سوی دیگر بمنظور استقرار سیستم مدیریت HSE در صنعت هتلداری، وجود یک دستورالعمل یا شیوه نامه که در برگیرنده الزامات استانداردهای فوق بوده و به زبان ساده بتواند راه کار استقرار یک سیستم مدیریت HSE محور در صنعت هتلداری را ارایه نماید بسیار لازم بنظر می‌رسید. بدین جهت دستورالعمل و شیوه نامه استقرار HSE در صنعت هتلداری با در نظر داشتن الزامات و استانداردهای بهداشتی، حفاظتی و زیست محیطی و البته استانداردهای هتلی، تهیه گردید تا علاقهمندان و هتل‌های داوطلب بتوانند با استفاده از این دستورالعمل کلیه فرایندها و فعالیتهای روزانه خود را در خدمت ارتقای بهداشت، حفظ ایمنی و حفاظت از محیط زیست قرار داده و با ارتقای سلامت پرسنل و میهمانان

خود به ارتقای سلامت جامعه کمک نمایند و در راه تحقق شعار سازمان جهانی گردشگری
که همانا گردشگری پایدار می‌باشد، گامی موثر بردارند.

مهندس محسن صلحی
مشاور HSE صنعت هتلداری
www.HSE-Hotel.com

مقدمه

در سالهای اخیر با رشد فزاینده گردشگری، مقوله حفظ سلامت گردشگران و کارکنان این صنعت و ارایه خدمات مطلوب به گردشگران در جهت جلب رضایت ایشان اهمیت زیادی پیدا کرده است، از طرفی رشد این صنعت در مقاطعی موجبات آسیب و تخریب محیط زیست را فراهم آورده است.

صنعت گردشگری یکی از صنایع وسیع و بزرگ می‌باشد که مراکز متعددی از جمله مراکز گردشگری، مسیرهای گردشگری، وسایل نقلیه و سفر و مراکز اقامتی را شامل می‌شود و موضوع بهداشت، ایمنی، محیط زیست در تمامی مراکز فوق مهم و قابل بررسی می‌باشند. اما یکی از مراکزی که محل توقف گردشگران بوده و شاید بهترین مرکز جهت تأمین آرامش، آسایش و ایمنی و سلامت گردشگران می‌باشد، هتل‌ها و مراکز اقامتی هستند لذا تمرکز این طرح بر روی هتل‌ها بوده و سعی خواهد شد تا کلیه اتفاقات و فعالیتهای موجود در هتل‌ها از منظر ارتقای بهداشت و سلامت، حفظ ایمنی و حفاظت از محیط زیست مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد.

رسالت

حفظ سلامت میهمانان و شاغلین صنعت هتلداری و پیشگیری از آسیب به محیط زیست از مهمترین وظایف مدیران صنعت هتلداری و صنعت گردشگری می‌باشد. و مطمئناً تمامی دست اندر کاران این صنعت به این حقیقت معترف می‌باشند.

همچنین بر اساس نظام حاکم در کشورمان مقوله‌های بهداشت، ایمنی و محیط زیست بطور مجزا متولیانی دارد که هر کدام در مسیر ارتقای کیفی و کمی این مباحث گام بر می‌دارند.

اما در این بین ایراداتی هم وجود دارد که ناشی از عدم همگن سازی استانداردهای بهداشت محیط، ایمنی محیط و ساختمان و حفاظت محیط زیست با استانداردهای هتلی می‌باشد و از طرفی مدیریت هرکدام از این سه مقوله در اختیار سازمان‌های مجزا بوده که بعضاً بطور موازی حرکت می‌کنند و این امر هتل‌ها را از رسیدن به هدف حفظ و ارتقای سلامت جامعه و محیط زیست دور می‌کند.

لذا دستیابی به یک مدیریت سلامت محور در صنعت هتلداری که به استانداردهای بهداشتی، ایمنی و محیط زیست پایبند و معتقد باشد از پراکندگی‌ها جلوگیری کرده و حرکت به سوی هدف والای حفظ سلامت جامعه و محیط زیست و دستیابی به توسعه پایدار گردشگری را تسريع می‌کند.

تعريف

HSE از سه کلمه Health به معنی بهداشت و تندرسنی Safety به معنی ایمنی و Environment به معنی محیط زیست تشکیل شده است.

HSE نظام واحدی است که صنایع برای یکپارچه کردن و رسیدن به دید منطقی و فراگیر در زمینه ایمنی، بهداشت و محیط زیست برای مدیریت این بخش پیشنهاد نمودند به عبارت دیگر HSE زبان مشترک صنایع در برخورد با سه مقوله پر اهمیت سلامت، ایمنی و محیط زیست در جامعه بوده و بمنظور رفع نقاط ضعف و ایرادات بهداشتی، ایمنی و زیست محیطی صنایع بوجود آمده است و هرجا که فعالیت‌های صنعتی موجب آسیب به سلامت انسان‌ها و محیط زیست شود مطرح می‌گردد.

سیستم مدیریت HSE، موارد ایمنی، بهداشتی و زیست محیطی را بصورت همزمان مورد بررسی و توجه قرار می‌دهد و علت انتخاب این سیستم مدیریتی به قرار ذیل می‌باشد:

۱. پیشگیری از بروز حوادث در محیط‌های کار و پیشگیری از آسیب‌ها
۲. توجه به سلامت، ایمنی و محیط زیست موجب موفقیت ماندگار و توسعه پایدار می‌گردد.
۳. حفظ سرمایه انسانی و بهبود کسب و کار

بکارگیری HSE در صنعت هتلداری دارای مزایای ذیل می‌باشد:

۱. کاهش آسیب به مشتریان و پرسنل هتل‌ها

۲. کاهش ریسک حوادث
۳. کاهش هزینه‌های درمانی بازسازی خرابی‌های ناشی از حوادث
۴. بهبود شرایط بهداشتی هتل‌ها و افزایش رضایت مشتریان
۵. کاهش آلاینده‌های زیست محیطی ناشی از فعالیت هتل‌ها

مهتمرین عناصر سیستم مدیریتی HSE عبارتند از:

۱. رهبری و تعهد: تعهد به رعایت استانداردهای HSE از مدیران تا کارکنان واحدهای هتل
۲. خط مشی و اهداف استراتژیک: تدوین اهداف تجاری و پیشرفت با توجه به عناصر HSE
۳. سازماندهی منابع و مستند سازی
۴. ارزیابی و مدیریت ریسک: شناسایی ریسک‌های HSE و تدوین برنامه جهت کاهش ریسک‌ها
۵. طرح‌ریزی: طرح‌ریزی برنامه‌های لازم جهت مقابله با حوادث
۶. استقرار و پایش: کنترل فعالیتها و روش اجرای اقدامات اصلاحی
۷. ممیزی و بررسی مجدد: ارزیابی‌های دوره‌ای بمنظور سنجش اثر بخشی فعالیت‌های انجام شده

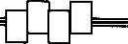
اهداف

هدف کلی

استقرار سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست در صنعت هتلداری بمنظور ارتقای ایمنی و سلامت و حفظ محیط زیست و دستیابی به توسعه پایدار.

اهداف اختصاصی

۱. ارتقای سطح دانش مدیران و کارکنان صنعت هتلداری در خصوص بهداشت، ایمنی و محیط زیست
۲. ارتقای سطح سلامت در صنعت هتلداری

۳. حفظ محیط زیست و کاهش مخاطرات زیست محیطی ناشی از فعالیت‌های صنعت هتلداری

۴. ارتقای سطح کیفی خدمات ارائه شده به گردشگران و رفع مشکلات و بیماریهای احتمالی ایشان

۵. افزایش مشارکت کارکنان و مدیران هتل‌ها در زمینه ارتقای سلامت و حفظ محیط زیست

۶. پیشگیری از مخاطرات ایمنی در صنعت هتلداری

۷. بهبود شرایط فیزیکی، بهداشتی، ایمنی و زیست محیطی در صنعت هتلداری

۸. دستیابی به روش‌های موثر پیاده سازی HSE در صنعت هتلداری و تعمیم به مناطق گردشگری

گام‌های استقرار سیستم مدیریت HSE در صنعت هتلداری

برای پیاده سازی استانداردهای بهداشتی، ایمنی و زیست محیطی در هتل‌ها نیاز به آموزش، برنامه ریزی، اجرا و ارزشیابی خواهد بود.

۱. آموزش و اطلاع رسانی

برگزاری جلسات توجیهی و توصیف سیستم مدیریت HSE برای کارکنان و مدیران هتل‌ها

تشکیل کمیته HSE و معرفی فرد هماهنگ کننده بین گروه اجرائی و هتل جلب مشارکت کلیه کارکنان هتل در جهت اجرای دقیق استانداردهای مربوطه

۲. برنامه ریزی

برگزاری نشست‌های تخصصی جهت نیاز سنجی استقرار سیستم مدیریت HSE در هتل‌ها با حضور نمایندگان وزارت بهداشت و درمان، سازمان گردشگری، جامعه هتل‌های

کشور، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت کار و امور اجتماعی

تهیه نقشه راه در مسیر استقرار HSE در هتل

تدوین برنامه جامع عملیاتی و تعیین نحوه پایش، کنترل و ارزیابی پروژه

۳/ جرا

اجرای برنامه بر اساس نقشه راه ترسیم شده و برنامه جامع عملیاتی

۴/ ارزیابی

ارزیابی برنامه اجرا شده بمنظور شناسایی نقاط ضعف و قوت و تهییه برنامه اصلاحی معقول و منطقی جهت رفع نواقص احتمالی و حرکت سریع جهت دستیابی به اهداف تعیین شده

الزمات پیاده سازی سیستم مدیریت HSE در هتل

- اعتقاد و حمایت مدیریت هتل از طرح و مزایای استقرار HSE
- مشخص کردن کمیته‌های اجرائی و فرد ناظر
- انعطاف پذیری طرح در نحوه اجرا در شرایط متفاوت بر اساس درجه هتل‌ها
- اعتقاد کارکنان هتل به لزوم استقرار HSE و همکاری با برنامه جامع عملیاتی
- تأمین هزینه‌های لازم جهت پیش برد اهداف طرح و رفع نواقص مشاهده شده در طول

طرح

مدارک و مستندات لازم

۱. تهییه دستورالعمل اجرایی

۲. تهییه برنامه مدون آموزشی در سطوح مدیران و کارکنان هتل‌ها و منابع آموزشی مورد نیاز

۳. تشکیل پرونده HSE برای هتل

۴. آیین نامه‌های بهداشت محیط در صنف هتل

۵. دستورالعمل‌های ایمنی وزارت بهداشت و درمان و وزارت کار و امور اجتماعی

۶. پرونده پزشکی پرسنل هتل‌ها

۷. تهییه دفتر ثبت حوادث شغلی در هتل

۸. صور تجلیسه‌های ماهیانه کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار هتل

۹. جدول برنامه‌های تفریحی و ورزشی پرسنل هتل

۱۰. گزارش‌های بازدید مسئولین بهداشت و ایمنی هتل و موارد گزارش شده

۱۱. چک لیست ارزیابی ایمنی و حفاظتی هتل
۱۲. چک لیست ارزیابی بهداشتی هتل
۱۳. فرم خوداظهاری بهداشتی هتل
۱۴. کارت بهداشت و گواهی آموزش بهداشت و آموزش‌های ایمنی شاغلین
۱۵. برنامه مدون بهداشتی هتل شامل برنامه زمانی رفع نواقص احتمالی، جداول C and D و غیره
۱۶. نقشه ایمنی، فنی و تأسیساتی، تأییدیه‌های چاه ارت، آسانسورها و ضخامت بدنه دیگ‌ها
۱۷. نقشه هوایی هتل و مشخص نمودن مسیردسترسی آتش نشانی و گروه‌های امداد و بیمارستانی
۱۸. نقشه شبکه آبرسانی و سیستم دفع یا تصفیه فاضلاب هتل
۱۹. تأییدیه آتش نشانی در خصوص سیستم ایمنی موجود در هتل

اعضای کمیته HSE در هتل

- مدیر یا معاون اجرایی هتل
- مسئول بهداشت هتل
- مشاور HSE
- مدیر فنی هتل
- مدیر غذا و نوشابه
- مدیر اقامتی

فعالیتهای کمیته HSE در هتل

- تدوین برنامه عملیاتی
- تدوین برنامه زمانبندی و اجرایی
- اجرا بر اساس برنامه زمانبندی
- تدوین شیوه‌های نظارتی
- گزارش روند پیشرفت پروژه
- تعیین وظایف اعضای تیم

- تهیه ابزارهای مناسب جهت اطلاع رسانی به کارکنان هتل و گردشگران
- اجرای دوره‌های آموزشی جهت پرسنل و مدیران میانی هتل
- برقراری ارتباط با مراکز بهداشتی درمانی، محیط زیست و وزارت کار

وظایف کمیته HSE در هتل

- تهیه سیاست نامه HSE هتل توسط مدیران هتل و نصب آن در بخش پذیرش
- تهیه ابزارهای آموزشی
- اولویت بندی موضوعات بهداشتی، حفاظتی و زیست محیطی هتل
- بودجه بندی هزینه‌های اجرایی
- شناسایی نواقص بهداشتی، حفاظتی و زیست محیطی احتمالی بر اساس استانداردهای مربوطه
- تهیه برنامه زمانبندی جهت رفع نواقص مشاهده شده
- تدوین برنامه ممیزی دوره‌ای و تعامل با ممیزان خارجی
- افزایش ارتباط با مراکز بهداشتی درمانی، سازمان محیط زیست و وزارت کار امور اجتماعی

فرایند ارزیابی

بعد از تشکیل کمیته اجرایی در هتل و برگزاری کلاس‌های آموزشی، با استفاده از چک لیست‌های اینمنی، بهداشت و محیط زیست کمیته HSE هتل اقدام به اجرای برنامه عملیاتی نموده و نواقص احتمالی رفع خواهد شد. سپس ارزیابی مجدد بوسیله همان چک لیست کلیه فرایندها مورد بازنگری و اصلاح پایانی قرار خواهند گرفت.